

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı
01 Temmuz 2021

Tarih :
Sayı : 2535

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 01/07/2021 14:24
Sayı: E-120.10-
0836662

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son dönemde Borsa İstanbul'a artan rağbetle birlikte bilgisayarlı işlemlerin (Algoritmik) yatırımcı üzerindeki etkisi ve bu alanda yapılması gereken düzenlemelerin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca "Meclis Araştırılması" açılmasını saygılarımızla arz ederim.

Saygılarımla. (23.04.2021)

Ahmet KAYA
Trabzon Mv.
K. Yılmaz

Nihat Yeşil
Ankara Mv.
H. Yılmaz

N. Cihangir İsmail
İstanbul Mv.

Özcan Pınar
İzmir Mv.
H. Yılmaz

Kayhan
Tunceli Kışın
Kırklareli Mv.

Kadim Durmaz
Bursa Milletvekili
Tokat Mv.

Ali Öztürk
Kahramanmaraş Mv.

Erkan AYDIN

Bursa Milletvekili

Ömer Fethi Gıler
Marsa

Fikret Özcan
Bursa Mv.

Kemal Zeybek
Samsun Mv.
H. Yılmaz

TACETTİN BAYIR
İzmir Mv.

Aliyey Antona
Mersin
H. Yılmaz

MURAT BAKAN
İzmir Mv.
M. Saka

Ali İzzet
Antalya Mv.

Hüseyin Yıldız
Aydın Mv.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Borsa, yatırım yapmak isteyen bireylerin dev şirketlere ortak olabilmesini ve bu şirketler aracılığıyla kar elde edebilmesini sağlayan bireysel bir yatırım aracıdır. Hem Türkiye'nin hem de dünyanın en büyük şirketlerine yatırım yapabilme ayrıcalığı sunan borsa, aslında çok riskli yatırım araçları arasında gösterilir. Ancak, finansal okuryazarlık kurallarına göre yatırım yapıldığında oldukça güvenli bir yatırım aracı olan borsadan yüksek kâr payları da elde edilebilir. Yatırımların değer kazanması için bazen yıllarca bazen yalnızca birkaç gün beklemek yeterli olabilir.

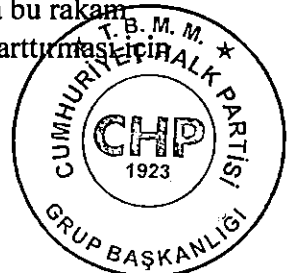
Geleneksel alım-satım işlemleri, önceleri borsaların büyük salonlarında, arı kovanını andıran gürültülü bir ortamda insanlar tarafından yapılmaktaydı. Borsada yapılan işlemler, bu alanda çalışanların bir işlemi yapma hızıyla sınırlıydı. Bu durum insanlardan çok daha hızlı işlem yapabilen bilgisayarlara büyük bir avantaj sağladı. Kuantlar, yani piyasaların hareketlerini tahmin etmek için sayısal teknik kullanan matematikçiler, bu durumdan faydalanmak için saniyeler içinde al-sat yapabilen komplike algoritmalar kodlamaya başladılar.

Kuantlar, algoritmaların doğuşuyla birlikte altın madeni bulmuş gibiydiler. Kodladıkları algoritmalar saniyeler içinde veri analizi yapılabiliyor, alım-satım işlemleri için gerekli emirleri verebiliyor ve bunu insanların hayal bile edemeyeceği kadar kısa bir sürede yapıyorlardı. Piyasa fiyatı, piyasa fiyatıydı. Piyasanın arkasında kalan kim varsa arbitraj fırsatı doğuruyordu, bu durum piyasa yapıcının kendisi için bile böyleydi.

Günümüzde artık algoritmik, bilgisayarlı işlemler başladı. Kararı da o veriyor, işlemi de o yapıyor. İnsan yok. Makineler insanlardan çok daha hızlı işlem yapıyor. Sadece hızlı değil, aynı zamanda analiz ve karar verme süreci de insanlara göre daha hızlı ve daha tutarlı. İşte akıllı bu makineler de yerli, yabancı kim olursa pozisyonlara karşı alım satım yapıyor.

Tüm dünya borsalarında son yıllarda adından sıkça söz ettiren algoritmik işlemler piyasalarda gerek derinlik yaratmak, gerekse hız kazanmak için yoğun bir şekilde kullanılmakta ve piyasa üzerindeki etkileri sürekli regüle edilmekte. Borsa İstanbul'da da kolokasyon hizmetleri ile birlikte işlem yapmaya başlayan bu algoritmaların piyasalar adına olumlu katkılar yapması bekleniyordu. İşlem hacminin artarak daha likit bir piyasanın oluşturulabileceği, İstanbul Finans Merkezi projesi kapsamında Borsa İstanbul'un Global sayılı borsalar arasına girebilmesi hedefleniyordu. Hatta bu kapsamda alt yapı ve teknoloji entegrasyonu için Nasdaq Borsası ile 2013 yılında ortaklığa gidilmişti. Ancak yatırımcılar geçen süre içerisinde tam tersi sonuçlara maruz kaldılar.

Özellikle Bist 30'da olmak üzere hisse işlemlerini domine ediyor. Sadece Bofa ve YKB yüzdesele olarak tüm işlemlere oranı en az % 60 ve üzerinde. Qnb algoritmasıyla bu rakam hisselerde % 70 'lere kadar çıkabiliyor. Likidite sağlayıcı olarak işlem hacmini arttırması için

izin verilen algoritmalar farklı hesaplar üzerinden organize ettikleri virman talimatlı fiktif işlemlerle hem aşağıya hem de yukarıya marj açarak sadece kendilerinin kazabildiği bir sistem uyguluyor. Tahtada tüm kademelerde alıcı ve satıcı tarafında yer alıyor. Açığa satış yasaklarını/kurallarını ihlal ederek hisse senetlerinde gerçek alıcının karşısında sonsuz lotu varmışçasına satış yapıyor.

Güne 0 TL bakiye ile başlayan, açığa satış ile kendine likit yaratan bu mekanizma, gerçek alıcılara sınırsız açığa satış yapabilmekte, alımlar yavaşladığında veya durduğunda ise fiyatı aşağı yönde baskılayarak piyasayı zarara zorlamakta. Baskılanan fiyat sonrası çoğunlukla açığı kapatarak günü minimum hisse alımı ve net kar ile tamamlamakta. Usulsüz işlemler neticesinde Borsamız, Türkiye'nin global ölçekteki markaları, en kıymetli şirketleri değer kazanmak bir yana, algoritmalar için bir 'KAR (HARAÇ) AL' alanına döndü. Borsamızda ki şirketlerin değer kaybı öyle boyutlara geldi ki Global Gelişmekte Olan Ülkeler Endeksi'nde (MSCI Emerging Markets Index) ülkemizin endeks ağırlığı %0,28 seviyesine kadar düştü.

Robotik süreçler maliyet düşürüp, hız kazandırırken, yorulmamaları, tekrar ve zaman tüketen süreçleri otomatikleşmesi, mikro saniyelerle alım ve satım işlemlerini gerçekleştirebilmeleri nedeni ile özellikle tercih edilmekte. Önceden belirlenen parametreler ve belli algoritmalarla hareket eden robot yazılımlar, sahip olduğu yüksek hızla bireysel yatırımcının önüne geçebiliyor. Bu avantaj bireysel yatırımcılar açısından ve piyasa bozucu işlemler açısından değerlendiriliyor.

Son bir yılda Borsa İstanbul' a gelen 800 bin yatırımcı birikimlerini ülke sermayesine katkı sağlamak ve Türkiye'nin büyük şirketlerine ortaklıktan istifade etmek istemektedir. Bu algortimaların piyasa bozucu işlemleri sebebiyle malesef her geçen gün birikimlerini, varlıklarını ve ülke ekonomisine olan inançlarını yitirmektedirler.

Türkiye'de yüksek frekanslı işlemleri doğrudan ele alan bir düzenleme henüz bulunmuyor. Bu sebepten dolayı yurt dışında piyasa bozucu işlem statüsünde yasaklanan algortimalar Türkiye'de rahatça faaliyet gösterebiliyor. Ülkemizde yatırımcıyı korumak ve piyasaların etkin ve rekabetçi çalışmasını sağlamlaştırmak üzere bir düzenleme oluşturulması ve yatırımcının korunması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereği Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla (23.04.2021)

